

ny

värld i bild

— Va' in i Norden ska du från
söder ha mitt tacke för?

TIDSKRIFT FÖR
MORALISK UPPRUSTNING

Utkommer en gång i månaden

Utgives av IDÉ och KULTUR
Sveavägen 34 6 tr
111 34 Stockholm
Tel 08/ 10 34 58

Nr 11 – 1976

I redaktionen
Finn Harald Wetterfors
Jan Franzon
Gunnar Wieselgren
Lennart Sjögren ansv utg

Nordiska medarbetare
Einar Engebretsen och
Eva Riise Hanssen Norge
Keld Jørgensen Danmark

PRENUMERATIONSPRIS
per kalenderår (12 nummer)

Sverige kr 30
Postgiro 70 61 90 6

Finland mk 25 -
Postgiro 11 20 95 Helsingfors

Lösnummerpris kr 2 50 mk 2
Tryck Br Tengs Oslo

© NY VÄRLD I BILD

Redan nu

prenumerera för 1977

Samma pris 30 - kr

Postgiro 70 61 90-6

Domen över oss själva

Ordet «kris» återkommer standigt i tidningsrubrikerna. Utrikes- och inrikespolitiska, ekonomiska och sociala, korruptions- och aktenskapskriser avlöser varandra. Vem delar numera kulturoptimismens och valloftenas tro på en ljusnande framtid med fred och valfard för alla?

Vi skulle väl närmast översätta låneordet «kris» med sammanbrott, misslyckande, någonting som ropar på ingripande, reformer, revolution. Det grekiska grundordet betecknar ett avgörande, en rättegång.

I Nya testamentet översatts «kris» med dom. Exempelvis i Jesu ord: «Och detta är domen, att när ljuset hade kommit i världen, människorna dock alskade mörkret mer än ljuset, eftersom deras gärningar voro onda.»

För oss verkar det frammande att bakom tidningsrubrikernas kriser se en dom. Skulle det sagas av teologer skulle inte många lyssna. Men det märkliga är att domedags- och botpredikanternas roll i vår tid övertagits av ekologer och ekonomer.

Bakom miljöförstoring och ekonomisk världskris ser de en dom över våra synder mot naturens lagar. Vi har rubbat balansen och misshushållat med de resurser som är oss givna till förvaltning på denna jord.

Vi drar en dom över oss själva. Men vem är domaren? Vem stiftade lagarna?

Ekonomer och ekologer ger helst undvikande och svavande svar. Teologerna har alltför ofta kommit med fardiga svar innan människor själva kommit med frågorna. Jesus vände krisfrågorna mot den frågande själv.

«Varför låten I icke edert eget inre doma om vad rätt är?»

N G E

Klyftan i världen

— Vad skulle ni svara om jag fragade er vad som ar det mest explosiva ramaterialet i varlden i dag? — Manga skulle saga uran Men jag skulle vilja svara att den mest revolutionara forvandlingen av ett ramaterial ar inte att uan blir plutonium Det ar en forandring av den manskliga naturen

Den som ställde fragan och gav svaret var den brittiske ambassadoren A R K Mackenzie, i ett anforande nyhgen vid en sammankomst pa Alnas, Moralsk upprustnings centrum i Stockholm, kring fragan «Hur overbryggas klyftan mellan rika och fattiga lander?» Mr Mackenzie har som diplomat varit engagerad i FN s arbete sedan varldsorganisationens tillkomst Aren 1973—75 var han Storbritanniens minister i FN for ekonomiska och sociala fragor

— Jag vet, fortsatte talaren, att manga människor i dag menar att den manskliga naturen inte kan forändras Det ar inte sant Se pa Solsjentsyn Om människor kan forändras i Gulagarkipelagen kan de forändras var som helst

Det ar inte fråga om att kunna utan om att vilja Och det som ger mig hopp att som diplomat arbeta med problemet att overbrygga klyftan mellan rika och fattiga lander ar de vaxande bevisen for overtygelsen att nar människor forändras så forändras också förhållandena

Ingen kan undkomma problemet med denna klyfta Och det har en så enorm rackvidd att det kraver en forändring i alla dimensioner moralsk, politisk, ekonomisk, nationell och internationell, allt grundat pa personlig forändring

Oljeprisexplosionen i slutet av 1973 skapade en helt ny situation i varlden Alla de fattiga folken gjorde — trots att de flesta drabbats hårt av pris-hojningen — gemensam front

med de oljeproducerande landerna, mot de vastliga i-landerna

1974 blev ett katastrofår i FN Vastvarldens politiker och experter var chockade och oforberedda i den nya situationen Men 1975 blev annorlunda, konstaterade Mr Mackenzie och erinrade om en rad senare framsteg som gett honom nytt hopp (En redovisning av dessa erfarenheter gavs i Ny Varld nr 6 i år, från Mr Mackenzies anforande vid varldskonferensen i Caux)

— Nar tredje varlden ser att vastlanderna vill ta problemen pa allvar kan man nå framsteg Men man når aldrig verkliga resultat om man ser problemen uteslutande som ekonomiska, understrok Mr Mackenzie Vi måste få in nya moralska faktorer också pa det ekonomiska området Det ar darfor jag anser att arbetet for moralsk upprustning ar så viktigt for att losa dessa frågor

— I FN slosar vi mycken tid med att peka pa andras fel Jag

tror att i-landerna måste bli mer arliga och gor en omproving av vår ekonomiska politik, vår handel, sjofart, våra forsakringar och många andra områden Likaså tror jag att u-landerna behover en ny arlighet Alla ar medvetna om att korruption ar ett grundläggande problem i hela u-varlden men trots detta gor FN inte ett dugg åt det Man diskuterar det inte ens

Ambassador Mackenzie slutade med att ange sex punkter for personlig sjalvprovning infor varldsproblemen 1) Gora sig besvaret att vara informerad 2) Uppmuntra andra människor och grupper, inte minst fackliga och ekonomiska organisationer, att ta reda pa fakta 3) Stodja konstruktiva initiativ 4) Tillampa principerna att dela med sig och att inte sloa 5) Hjalpa människor från tredje varlden som vi kan få kontakt med 6) Forplikta oss att tillsammans med andra bygga en ny varldsordning, byggd pa nya människor

Kvinnornas fredsrörelse i Nordirland

Vi vill leva Vi vill älska

□ *Varldspressen uppmärksammar i dessa dagar en «annorlunda» nyhet från det av inbördeskriget plagade Nordirland. En kvinnornas fredsrörelse, som forenar protestantiska och katolska kvinnor i protest mot det organiserade valdet, sprider sig över landet och har «fått sådan kraft att den allvarligt oroar det militanta IRA» (Sv D från Belfast)*

I mitten av augusti demonstrerade 10 000 kvinnor i västra Belfast, redan en vecka senare dubbelt så många. Den 29 augusti drog ungefär 50 000 kvinnor genom gatorna i Dublin och Belfast, ropande «vi vill ha fred, vi vill ha fred». Många modrar ledde sina barn vid handen eller drog barnvagn och på plakat kunde man läsa «Vi vill leva och älska».

Givetvis tar dessa kvinnor stora risker. En korrespondent till *Deutsches Allgemeines Sonntagsblatt* rapporterar

— När demonstrationståget överskred gränsen mellan Belfasts katolska och protestantiska del blev det utsatt för stenkastning från ett par hundra katolska ungdomar. På husen där demonstranterna bor hade okända personer malat ord som förordare. Den radikala flygeln av IRA (irländsk-republikanska armén) kallar de demonstrerande kvinnorna för medlöpare, ackliga opportunister och hycklare. Denna uppmarsch av barn

och kvinnor moter alltså förbitttrat motstånd.

Den amerikanska *Christian Science Monitor* kommenterar

— Fredskvinnorna är installerade på att över hela den nordirländska provinsen bygga en stomme av grupper som arbetar på det lokala planet. Redan nu har t ex katolska och protestantiska kvinnor kunnat samlas i Belfasts Tiger Bay, ett område som är berömt för valdshandlingar, och detta är något av ett under. Vagn framöver är kanske svar för fredsarbetarna och särskilt farlig i områden där de är oskyddade mot hot. Det fordras ett särskilt slags mod att ta itu med män som just håller på att sätta eld på en buss, men dessa kvinnor har nyligen gjort detta. Den tunga bordan av allt som måste göras vilar på rörelsens ledare, men de visar ingen tendens att ge upp.

Om hur en av dessa ledare startade rörelsen berättar *Tribune de Caux*

Den franska nyhetsbyrån AFP skriver från Oslo att det i politiska kretsar spekuleras om det norska stortingets nobelkommitte vill se hur kvinnornas fredsrörelse i Nordirland utvecklas och att rörelsen kan komma att tilldelas årets pris retroaktivt nästa år samtidigt som 1977 års pris delas ut.

Tolv norska tidningar driver för en kampanj för att samla in pengar till ett «folkets fredspris» till kvinnornas fredsrörelse i Nordirland. Flera stortingsmedlemmar anser att rörelsen har kvalificerat sig för priset.

Kandidaterna måste föreslås före den 1 februari och vid den tidpunkten hade den nordirländska fredsrörelsen ännu inte uppstått (Sv D 16 okt 1976)

— Den 10 augusti i år trafades föraren i en av IRA:s militärfordon av en kula i hjärtat från en armésoldats gevär. Den herrelösa vagnen störtade in genom staketet till en skolgård, dödade tre små syskon i åldern 8 år, 3 år och 6 veckor och skadade svart deras mor.

Denna fasansfulla scen bevittnades av en ung fru, Betty Williams. Hon hade intill detta ogenblick hållit sig utanför den konflikt som sliter sönder hennes land. Men nu fick hon, berättar hon, «ett nedslag i samvetet». Allt blev henne outhärdligt. Hon bröt upp från sin bekväma attityd och gick ut för

«Vi måste lara
oss leva på
ett nytt satt»

*Saidie Patterson
talar till
Irlands kvinnor*

att knacka på sina grannars dorrar med en fråga. Fanns det kanske andra kvinnor som kunde som hon?

På det sättet blev det tre damer som forfattade en «petition for fred». Med den gick de vidare från dorr till dorr. Redan nästa kväll deltog ett hundratal kvinnor i dorrknackningen och tusentals andra hade under-tecknat petitionen. När lordagen kom samlades 10 000 på den plats där de tre barnen dodats, man kom från de katolska och protestantiska distrikt som myndigheterna sedan länge klassat som oförsonliga.

En veteran har ordet

□ Saidie Patterson, en veteran inom arbetarrörelsen och ordförande i Nordirlands arbetarparti, talade vid en av samlingarna i Belfast och påminde om en tidigare kvinnoaktion «Se-

naste gången de katolska och protestantiska kvinnorna agerade tillsammans var för 40 år sedan för att kräva brod. Idag är det för att kräva fred, som barn av samma Gud».

Intressant är att konstatera, att denna Saidie Patterson redan för fyra år sedan var med om att starta en kvinnorörelse för fred i Nordirland. Den rörelsen hade sitt ursprung hos en kvinnlig arbetare på gasverket i Belfast som haft en envist återkommande dröm om den Tidigare i år, innan Betty Williams annu haft sitt «nedslag i samvetet» skrev Saidie Patterson en artikel om rörelsen, som går under namnet «Women together», i några tidningar, bl a Tribune de Caux.

Där berättar hon att TV ingalunda ger en fullständig bild av förstörelsen i Belfasts fattiga kvarter. Butikerna har blockerats av korrugerad plåt, fönster och dorrar i de bombade husen

har stoppats igen med block av cement, gatorna är fulla av krossat glas, metalldelar och pulvriserat tegel «Women together», katolska och protestantiska kvinnor tillsammans, gick till aktion. De sopade gatorna i båda lagrens kvarter, de tvättade husväggarna rena från alla de sekteriska slogans som alltid tar fram det samsta hos båda parter. Modrarna gick arm i arm genom gatorna och hamnade barnen hem. Soldaterna såg förvånade på, som om de upptackt ett starkare vapen än det de själva bar i handen.

Saidie Patterson summerar

— När man vet att en promille har dodats och en procent lemlastats och att våra barn, som ska bli morgondagens föräldrar, går på lugnande tabletter, att många dricker, att många använder sina vapen, då blir man skrämd.

Men Gud vare tack, det finns ett svar. Vi har lart oss att en människas karaktär betyder mer än fargen på hennes hud eller vart hon går till gudstjänst på söndagarna. Dessbättre ber många av vart folk varje dag för fred. Men vi måste lara oss leva på ett nytt sätt så att det som nu sker i Ulster aldrig upprepas.

Aktionen fortsätter

□ Betty Williams, Saidie Patterson och alla de andra modiga kvinnorna i Nordirland fortsätter sin aktion för fred. Något av det märkligaste och mest inspirerande i hela aktionen är att startskottet gick inom ett par, tre enskilda vanliga människor, som vagade följa sin impuls att kampa för ett rättfärdigare samhälle.

I E

Mat och yttrandefrihet

Ar demokratin och dess friheter en lyx som bara världens rika industriländer kan kosta på sig? Utvecklingsländerna har helt andra behov, först och framst mat för dagen

Sadana argument förs ibland fram i diskussionen härhemma. Darför kan det vara intressant att höra vad en rost från utvecklingsländerna själva har att säga. Nedanstående artikel av Rajmohan Gandhi, sonson till Mahatma Gandhi, är hämtad från den indiska tidskriften «Himmat»

Ett uttalande om yttrandefriheten av utrikesminister Y B Chavan föranleder mig att göra några kommentarer. Uttalandet stod att läsa i «Indian Express» (Madras) den 22 april 1976

Vad är frihet

På tal om den 'tysta kritiken' inom och utom Indien att landet berövats yttrande- och tryckfrihet frågade Mr Chavan «Vad är verklig frihet?» och tillade « Om man ber mannen på gatan välja och frågar om han vill ha mat eller denna frihet, skulle han säkert svara 'Låt mig först få min mat för dagen. Sedan kan jag tänka på den där friheten' »

Bara en liten minoritet ber om yttrandefrihet, drivna av egoistiska intressen. Men vad mannen på gatan vill ha är mat och bara mat »

Mr Chavans uttalande är ett ovanligt medgivande och erkännande av vad som hant med yttrandefriheten i Indien. En försvarande sida av censuren är

Rajmohan Gandhi

att allmänheten inte vet, eller glömt, att censuren införts. Darför är det bra att Mr Chavan nu ger oss ett klart och valkommet besked om den saken.

Men jag valkomnar inte hans sätt att argumentera. Om han talat om en 'hungrig människa' i stället för om 'mannen på gatan' hade hans argument låtit litet mera övertygande.

Trots vårt lands fruktansvärda fattigdom är inte de som kan stilla sin hunger en 'liten minoritet'. De kan skatta sig lyckliga att de har mat. Men ändå vill de ha något mera.

Är mat allt? Den stora majoriteten av afrikanerna och asiater i Sydafrika kan dagligen fylla sina magar. Varför brinner de och kampar de för någonting mera, för verklig yttrandefrihet? Darför att denna langtan är naturlig, adel och universell. Såvitt vi vet har det ryska folket nog att äta. Ändå är de djärva nog att be om me-

ra — bland annat kraver de yttrandefrihet.

Sanningen är att mannen på gatan överallt i världen behöver denna frihet mera än den lilla minoritet som kan njuta av sin dyrbara bekvämlighet och sin dyra mat och sedan har råd att forseгла lapparna sedan de slickat dem. För mannen på gatan är möjligheten att tala fritt en av hans få avkopplingsmöjligheter, om man får uttrycka det på det viset. De rika har annat att njuta av.

När det galler en svältande människa måste man medge att situationen är annorlunda. Men ändå har den som svalter någon möjlighet att låta andra veta som sin nod om han inte har yttrandefrihet?

Mera än «mat»

Mr Chavan som var med i frihetsrörelsen 1942 har säkert inte någon lust att anklaga Mahatma Gandhi för egoism. Mahatmans omsorg om de hungriga framgår av hans berömda ord om att för en svältande människa kan Gud bara uppenbara sig i form av bröd. Men ändå skrev han den 12 januari 1922 i «Young India» «Återställandet av yttrandefriheten, församlingsfriheten och den fria pressen är nästan hela Swaraj» (själständigheten).

När Mr Chavan talade om «mat» kanske han menade någonting annat än ordet. Kanske han menade ekonomiska framsteg, stabilitet och så vidare. Kanske han försökte uttrycka något som en del människor

Förtryckarens anatomi

En god van som just blivit pensionerad sa att hennes minne blivit så dåligt «Jag glommer det mesta, men konstigt nog glommer jag aldrig nar någon sarar mig»

Jag har samma erfarenhet, fast från en annan synvinkel jag kan hur lätt som helst glomma hur jag sårar andra genom att trampa på deras djupaste kanslor och overtyselser, men jag glommer inte nar de sårar mig Någon gång ar de arliga nog att påpeka hur jag krankt

runt om i världen tror att ett reglementerat samhalle utan yttrandefrihet kommer att vara hogeffektivt på det ekonomiska området

Om det förhåller sig så borde han använda de ratta orden Om han forordar ett reglementerat samhalle i Indien — som skall bestå aven efter undantagstillstandets slut — då borde han uttrycka sig mera rakt på sak

Argumentet att de indiska massorna behöver mat och inte frihet och att de på så satt skulle få mera mat och stabilitet, det argumentet användes av engelska regimen nar den forsökte hålla sig kvar i Indien Gandhi och hans kolleger hade avvikande mening De trodde att friheten var vasentlig for massorna och att indierna var i stånd att livnara sig sjalva och styra sig sjalva

Låt vårt lands målsättning bli en kombination av mat och frihet Den kommer inte att visa sig olamplig for Indien

dem Då hander nastan alltid samma sak jag satter upp ett förvånat ansikte och sager «Tank, det kommer jag inte alls ihåg! Uppförde jag mig verkligen så illa?»

Det beror val inte bara på minnesforlust Det måste val bero på att i mig bor något av en förtryckare som mer eller mindre automatiskt trampar på andra

Dessa iakttagelser har kommit mig att fundera på hur förtryckaren ar beskaffad Hurdan ar hans anatomi?

Jag hor till en befolkningsgrupp som ar mera van att styra och bestamma an lyda och underordna sig Och vårt folk som i stor utsträckning levt på tredje världens billiga råvaror och arbetskraft, vi hor till världens överklass Så dessa funderingar ar mojliga tillampliga både på vårt folk och på individer av min typ

1) Förtryckaren ar sällan medveten om hur han trampar på andra Orsaken ar enkel Man kanner stovelklacken som står på ens mage Men har man vant sig att trampa på andra tills samvetet somnat och ens medmanskighet dott, då kan stovels underlag t o m kannas mjukt och angenamt

2) Förtryckaren motiverar ofta sitt förtryck — om han nu över huvudtaget ar medveten om det — med att det ar for de förtrycktas basta Haromdagen horde jag i TV en förtryckare saga att diktaturen i det landet ar for de fattigas basta Men de

har aldrig haft en chans att sjalva saga hur de vill ha det

Varje gång jag motiverar en handling med att den ar for någons basta, har jag anledning att prova mina motiv Ar det förtryckaren inom mig som under en beskyddande förkladnad stuckit upp sitt hornförsedda huvud?

3) Frestelsen att förtrycka ar svårare att komma åt an den förtrycktes frestelse att hata och bli bitter Hatet och bitterheten kan valla över en som en lavastrom nar man blir fororad, och man sjalv och ens omgivning ar oftast medvetna om det Men frestelsen att förtrycka har blivit en sådan del av ens karaktar och personlighet att den installer sig med en sorts sjalvklar automatik Engelsmannen som har en lång historia av kolonialt förtryck, men också en god portion sjalvkanedom, talar ibland om sin «effortless superiority» Man ar överlagnen utan att egentligen behova anstranga sig Och då behöver man en massa hjälp for att se sig sjalv som andra ser en

4) Förtryckaren satter sig sjalv i Guds stalle Den som inte tror på Gud skulle kanske saga att han satter sig i samvetets stalle Han omger sig med en samling eftersagare som behandlar honom som en Gud och utför hans order, aven om det innebar att tortera och döda oskyldiga medmanskor Hermann Goring sa en gång mitt enda samvete heter Adolf Hitler

Nar folk verkligen börjar lyssna till sitt samvete och tillbedja Gud i stallet for manniskor, då ar diktaturen i fara Då finns det grogrund for verklig demokrati

Bror Jonzon

Rhodesiska delegater i Caux

Eva Westling

Jag blev förvånad

□ Det var mycket som förvånade mig i Sydafrika och Rhodesia, dit jag for i början på år 1974. Andra hade jag läst faktaböcker och följt med rätt bra i tidningarna. Efter drygt 2 1/2 år med besök i de mest olika hem och resor kors och tvärs över de båda länderna har jag lärt mycket nytt.

Jag blev förvånad över att det kan vara så kallt i Afrika, att det snöar i Sydafrika, hur varierad naturen är med Drakensbergen (3 660 m höga), «floder» som bara är torra fåror, att Victoriafallen är lika stora som Niagarafallen, halvökenområden där folk bedriver jordbruk.

Dessutom förvånade det mig att man som vit i Sydafrika lätt kan leva i tron att det finns mest vita och vit kultur, när 73% av befolkningen inte är vit. Man rör sig ju överallt i «vita områden» och ser inte normalt de andra. Sedan förvånade det mig också att de vita i Syd-

afrika består av två markant skilda grupper — boerättlingarna (60%) och engelsmännen (40%). Boerättlingarna är främst jordbrukare medan engelsmännen främst ägnar sig åt handel och industri. Apartheidpolitiken förs av boerregeringen, engelsmännen utgör oppositionen. Inte visste jag heller att vi svenskar språkmässigt och traditionellt sett har så mycket gemensamt med boerna.

När jag kom till Rhodesia förvånade jag mig över att trots allt man hört om det landet, raspolitiken inte är lika utpräglad där som i Sydafrika.

Mest av allt blev jag förvånad över att urtyper i befolkningsgrupperna kan bryta sig ut ur monstren på ovantade och otroliga sätt. Detta skulle jag kunna berätta om i bokform. Men nu tänker jag främst på två personer.

Den ena är sydafrikanska och boerättling — Suzan Daneel från Pretoria. Sjukskoterska,

attraktiv och utatriktad. För något mer än ett år sedan körde vi tillsammans de 200 milerna mellan Johannesburg och Salisbury i hennes Austin Mini. Hon berättade hur hon såg på tillvaron. Egentligen inte så olik oss Medelvärdenssoneer. Hon hjälpte andra när hon kunde, men i stort sett snurade allt kring henne själv och hur mycket hon kunde suga ut ur livet med minsta möjliga insats. Hon hade lyckats bättre än de flesta. Hon hade den rätt vanliga vita attityden till kriget vid Rhodesias gränser. Trodde att de vita soldaternas kamp mot de «vilsforda» svarta skulle utrota detta onda.

Hon såg sig arligt

Det förvånade mig att allt gick så fort. Hon fann ett alternativ till sin orealistiska inställning. Hon träffade svarta och vita politiker och insåg hur allvarligt läget var och vilka stora möjligheter som gavs. Suzan fattade att om hon och hennes folkgrupp fortsatte att leva och tanka ytligt skulle det leda till kaos och helvete inte bara för dem utan för alla Södra Afrikas folkgrupper. Djupt inne visste hon att Gud fanns och ville forma ett rättvist samhälle, utan att mer blod skulle behöva spillas ur både svarta och vita kroppar. Den nya insikten fick många konsekvenser. Hon såg sig själv arligt sin självskhet, sin bekvämlighet, sin självklara överlägsenhet, hur hon sårat andra. Genom att be sina föräldrar och vänner om förlåtelse rev hon ner det som murat in henne, som hon själv uttryckte det.

Under de följande månaderna växte mycket fram ur hennes samarbete med hennes vita,

Forts på sid 11

Ta det roligt — ha det roligt

— — — som kallas matpakke

Var kara europavag E 18, som forbinder oss over gransen, ar gropig i Sverige och krokig i Norge. Sa dar allfort rasande fort kan man inte ta sig fram, vare sig har eller dar. Vagen har helt visst fatt några osande kommentarer av sina nyttjare genom aren. Årjangspoeten Clara Johansson har skrivit en karleksfull men realistisk dikt till E 18, och dar star det

Ve locker turster ma

*broschyren sa fine
men te a ta sej hit da a da
e pme*

Vi som råkade kora dar pa vastra Varmlands och ostra Norges forsta snoiga dag for sasongen, hade alla skal att hålla tungan ratt i mun och ratten val i handen. Ett roligt tempo fick vi lagga an på, for att tala med norrmanen. Efter en stund tyckte vi det var riktigt roligt att ta det roligt. Och se pa utsikten i snogloppet. **Uffamej!**

Varfor ska alla svenskar jakta? 90 km i timmen ar en ganska hog fart. Bara 80 får man kora i Norge. Vilken skillnad, usch, tanker svensken. Men efter fem mil forstår han varfor

det måste vara så. Det ar darfor att norska vagar hela tiden går genom norsk terrang. Efter fem mil till ar svensken helt omvand. «Så har borde vi ha det i Sverige också,» tanker han. «Och det dar med 60 genom tatorterna ar inte så dumt. Inte så stor skillnad som att gå ner till 50. Det ar ju ändå ingen som gor.» Men an så lange sager han ingenting hogt till sin fru.

Hålla sig till bestämmelserna, det ska man! Vips star dar en Ole Nordman och vill ha betalt. Vi motte pa vår fard en (på sig sjalv) forargad (norsk) dam, som pa få minuter blivit av med 100 (etthundra) norska kronor. Hon hade overskridit hastighetsbestämmelserna med 9 km i timmen pa en viss stracka. **Uffamej!**

Det storsta skyfallet som noterats sedan syndafloden i Norge foljde på snogloppet. Men det avskrackte inte morska norska lapp-lisor och -lassar från att gå omkring och fånga byten på torget bland parkeringssyndarna. Det var i den lilla genomfartsstaden vid E 18 neråt kusten. En svensk Saab felparke-

rad, ha, ha! Fett byte får bota! Men hur skulle en stackare kunna veta bättre? Man kunde saft-susende-mej inte se nånting den dagen, i varje fall ingen parkeringsbossa!

Ar du forsynt?

Handen på hjartat, kara svenskar — ar vi forsynta nar vi reser till Norge? Ar vi odmjuka, omtanksamma, tillbakadragna? Later vi alla andra gå forst genom svangdorrarna? Tar vi blygsamt den sista, hårda brodskalken sjalva? Nej så forsynta ar vi inte for det mesta.

Svenskar marks nog ganska mycket nar vi kommer till Norge. Vad vi gor och sager, hur vi ar kladda, hur vi behandlar folk och pengar, inte minst. Ibland marks vi generande mycket.

Men har ar en liten iakttagelse. Den tyder på att det i alla fall kan finnas ett visst hopp for svenskarna. Det ar som om det norska inflytandet inverkar till det bättre på den svenska karaktaren. Om vi stannar några dagar i Norge blir vi namligen mer och mer forsynta. På vardinnans vanliga fråga om vi

Forts pa sid 14

Annorlunda julklappar

Tva unga tyskar, Markus Hofmann och Jurgen Guthmann, som just nu befinner sig i Sverige, har skrivit nedanstående artikel. Den handlar om hur en tysk storfamilj frade jul genom att hjälpa folk i utvecklingsländerna till självhjälp

□ Unga kristna på offensiven (Offensive Junger Christen — OJC) är en tysk ungdomsrorelse som uppstod under studentoroligheterna 1968. Många kristna var negativa mot studentrevolten eller kapslade in sig i sina egna getton, men hade ingenting positivt att bjuda den tyska ungdomen

Ett hem öppnades

I detta läge öppnade en liten familj sitt hem för ungdomar som ville lära sig att leva på offensiven och delta i att gestalta Tysklands och världens framtid. Så uppstod en storfamilj i Bensheim. Där växte på några få år en rörelse med många vänner i hela landet. Men de hade också utvecklingsvärlden i sikte och frågade sig vad vanliga människor i Europas rikaste land kan göra för att överbygga klyftan mellan rika och fattiga länder.

Inför julen 1971 kom en morgon den chockerande tanken till Irmela Hofmann, husmor i storfamiljen: «Samla in 200 000 DM som julklapp till Panchgani, ett hoppets centrum i Indien».

Panchgani är ett konferens-

centrum och jordbruksprojekt några timmars resa från Bombay. Där har indier som arbetar för moralisk upprustning samlat folk från olika delar av Indien och andra länder för en forsonings- och självhjälpsinsats.

Först tyckte vi andra i storfamiljen att det var en utopisk och helt omöjlig tanke. Men efter mycken tvekan tog vi hennes tanke allvarligt och förstod att den kunde komma från Gud.

Vi frågade oss hur vi inför julen skulle kunna bryta pengarnas kretslopp, d v s att tyskar köper julklappar för dyra pengar åt andra tyskar som redan har för mycket medan människor i andra länder svalter. Tank om man kunde bryta pengarnas inomtyska kretslopp och i stället avleda dem dit där människorna behöver hopp och hjälp?

Vi utarbetade ett illustrerat prospekt där vi berättade om två unga indier som just besökt vår storfamilj. Den ena levde på svältgränsen i en liten by. Den andre hade varit med om gerillakrig i Nordostindiens granstrakter. Båda hade befriats från hat och bitterhet, fått hjälp till självhjälp och i sin tur hjälpt många landsmän till en människovärdig tillvaro.

Som motto för vår aktion valde vi «Konstruktiv-kritisk konsumtionsbegränsning. Avbryt hundralapparnas kretslopp till förmån för forsoningsarbete i

Indien».

En konstnär ritade gratis prospektet, och vi fick penninggåvor för att trycka det och sända ut det till ett stort antal människor.

Sedan skrev vi en teaterpjäs med temat forsoning och gav oss ut på turné genom Sydtykland för att samla pengar för julaktionen. På detta sätt samlades 20 000 DM.

Men vi förstod att det behövdes mera — det behövdes under 1 människornas hjärtan, under som bara Gud kan åstadkomma. Och vi behövde själva offra och ge det bästa och dyrbaraste vi hade. Vi satsade smycken, bandspelare och andra lyxartiklar.

Jul på nytt satt

Många familjer beslutade att fira jul på ett helt nytt sätt och avstå från julklappar till förmån för forsoningsarbetet i Indien. Dessutom avstod de från överflödigt mat. På julafton överraskade de varandra med julklappar som kostat litet eller intet — utom en hel del fantasi, omsorg och skaparkraft.

Dessa familjer berättade för oss att det var den bästa och vackraste jul de någonsin firat. Julen blev på nytt en verklighet. Kristus motte oss och blev född på nytt i oss. Julens huvudtema hade åter kommit i centrum.

När julen var över fann vi att vi hade fått 220 000 DM som

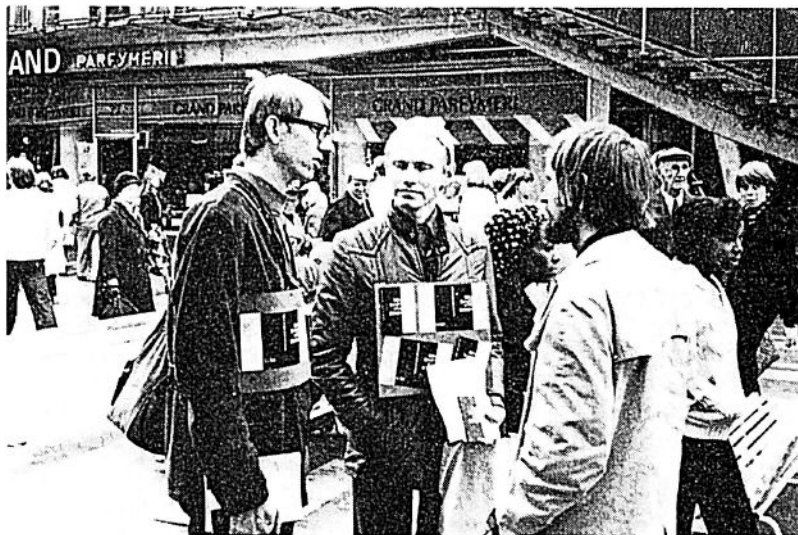
oavkortat kunde sandas till Indien — administrationskostnaderna hade tackts med frivilliga insatser och med gåvor

Nasta år samlade vi för arbetet i de sk favellas, slumområdena kring Rio de Janeiro. Där hade hamnarbetare som själva befriats från hat och bitterhet börjat ett självhjälpsprojekt i slummen. Under de följande åren gjorde vi en insats för att hjälpa ett sjukvårdsprojekt i Bangla Desh, en försöningsinsats i Nordirland och ett jordbruksprogram i Afrika.

Fordjupad tro

Det krävde en del mod och djärvhet att be andra offra och att själva offra. Men vi upptäckte att vi fick mycket tillbaka i form av fordjupad tro och förpliktelse. Vi önskar alla andra en lika god jul som vi haft under de senaste fem åren.

Markus Hofmann och Jurgen Guthmann

Utbud på Sergels torg

En grupp ungdomar har under en följd av lördagar stått mitt i den framvallande strömmen av människor på Stockholms gacentrum, Sergels torg, barande plakat för den «Svart-vita boken». Konkurrensen om människors uppmärksamhet är stor där. Utbudet är av alla schatteringar. Den här aktionen har givit anledning till många samtal och boken har sålts.

Jag blev förvånad

Forts från sid 8

svarta och fargade landsman. Nyligen fick hon tillfälle att berätta om sina erfarenheter och sin övertygelse för 11 riksdagsmän och ett par medlemmar av Sydafrikas regering. Jag blev förvånad över att en ung boer kvinna kunde vanda om så radikalt.

I Salisbury jobbar Stephen Sibire i kassan i ett stort snabbkop. Han har behandlats illa, länge, och det har satt djupa spår av misstänksamhet och hat gentemot de vita. Obetydlig och bunden av det vita samhället, tyckte man. Men Stephen för-

vånade mig också. När han själv jämförde sitt liv med de normer han vill ha som grund i det nya Rhodesia-Zimbabwe, fick han se sina egna syskon om föraltelse för sin «fortryckar-attityd». Han fick rag i ryggen och med risk för att förlora sitt jobb säger han vad han känner när kunderna behandlar honom överlagset, eller när maten till de svarta är undermålig. Han gick till chefen för den stora butikskedjan och förklarade sin syn på firmans säkerhetsregler, vilka degraderade de svarta anställda. Chefen blev positivt förvånad av denne svarte obetydliga kassör, som vågade tanka och säga vad han tankte. Reglerna ändrades. Stephen har skrivit en sång som gar sa har

«Om du vill att din arbetsgivare skall bli annorlunda är det bästa stället att börja på — de själva.»

Stephen förblev inte länge en kuvad svart kille. Varenda gång man talade med honom hade han nya otroliga berättelser att komma med. En dag tog han tio av sina jämnåriga vänner, svarta och vita, med sig till en av ministrarna i Rhodesias regering, som höll dem kvar i över en timma, fascinerad av Stephens erfarenheter och synsatt. Ministern provade själv metoden att tanka efter vad Gud vill göra i landet nu.

Kanske är det han som kommer att göra oss förvånade härnäst.

Eva Westling

Saxat och citerat

Denna gang behandlar «Saxat och Citerat» ett visst tema, nämligen en ny världsordning. Här är några som från olika utgångspunkter uttalar sig och som kan vacka oss till vidare tankar och bete.

« med en medveten politik från såväl de rika som de fattiga landernas sida skulle man inom loppet av en generation kunna fylla vissa grundläggande behov för den tredje världens fattiga

- 1 tillräckligt med mat och kläder och tak över huvudet
- 2 arbete för den som vill ha
- 3 rent dricksvatten, ett fungerande avloppssystem och grunderna till en allmän hälsovård och skolutbildning
- 4 och människornas rätt att delta i de beslut som direkt angår dem

För att uppnå dessa målsättningar krävs självfallet långt-

gående — för att inte säga revolutionära — förändringar både i relationerna mellan länderna som också inom länderna själva. Tror man inte på möjligheterna till sådana förändringar, domer man ytterligare en generation fattiga till undergang.

Låt oss heller inte glomma bort att svensk arbetarrörelse sedan ungefär 30 år har kunnat genomdriva samhällsreformer som mer än val kan mata sig med vad vi kräver i utlandsutvecklingen på en 20—25 årsperiod.

— Bertil Bohm, ILO-representant vid LO-kongressen

«Den fördyring av många varor och den delvisa omställning av vår ekonomi, som ett maktigare utlandsblock skulle betyda, ställer ju OSS inför en moralisk provning. Hur de rika folken reagerar i ett sådant läge, blir bl a beroende av den medvetenhet som progressiva grupper kan skapa NU.» — Bo Nylund i broschyren «lagom» — En ny ekonomisk världsordning

«Men må ratten flöda fram såsom vatten, och rättfärdigheten lik en back som aldrig sinar.» — Profeten Amos

«Priset för att överleva för det stora flertalet människor i dagens värld är hunger och sjukdomar. Inom 30 år har deras antal fördubblats. Men antalet är bara en del av problemet. En liten minoritet människor åter för mycket och för-

brukar, ofta slösaktigt, mer än sin andel av jordens andra bas-tillgångar. Om de åt mindre och slösade mindre skulle allas liv kunna vara bättre.» — Studiebladet «En ny världsordning», Svenska FN-förbundet

«Det finns tillräckligt i världen för allas behov men inte för allas begär.» — Frank Buchman

«Vi har svårt att inse — eller vill vi inte? — att en rättvisare global ordning fördrar att också VI tar vårt nuvarande sätt att leva under omprövning. Måste vi verkligen ge oss in i ett nytt kallt krig för att förnuftet ska vakna?» — Gunnar Adler-Karlsson i Rapport från SIDA.

«I sista hand är det dock inte ekonomi och teknik som kan andra på förhållandena. Det är människor, människor som gör uppoffringar och vidtar praktiska steg för att se över förhållandena. Är inte vi dessa människor?» — Robert McNamara i Manila under Världsbankens och Internationella valutafondens gemensamma årsmöte

SPRID
SVART - VITA BOKEN
6 - kr
IDE OCH KULTUR

Kort nytt

EN NY EKONOMISK VARLDSORDNING

Vad menar vi när vi talar om detta? Det var en av de frågor som samlats över hundratalet personer till en veckoslutskonferens i oktober på Alnas, centrum för moralisk upprustning i Stockholm. Människor hade kommit från olika delar av landet för dessa överläggningar liksom från Schweiz, England, Tyskland och Danmark.

METODISTKYRKANS VARLDSRÅD

anser att musikalerna *Ride! Ride!*, som handlar om John Wesleys liv, på ett maktigt och verksamt sätt förmedlar evangeliet. Därför rekommenderar det alla sina medlemskyrkor att verka för att denna musikal uppföres på teatrar världen runt.

LENNART SEGERSTRÅLES

ord «konsten måste vara farlig för ondskan» har blivit tema för en serie kulturrevenemang som arrangeras av Westminster Theater Forum under vintern. Bl a talar Malcolm Muggeridge om *The Writer as Prophet*.

GENERALGUVERNÖREN FÖR FIJI

Sir George Cakobau, öppnade nyligen en konferens för moralisk upprustning för södra stillahavsområdet. Utöver urinnevånarna på Fiji kom representanter för de kinesiska, europeiska och indiska befolkningsgrupperna samt från flera omkringliggande ögrupper. Denna del av stillahavsområdet har under senare tid varit utsatt för ökat maktpolitiskt tryck från stormakterna Sovjet, Kina, USA och Japan. Därför hade man satt som tema för konferensen Stillahavet — en del av jorden som är fri från hat, fruktan och begär.

Ordföranden för sockerförvaltningen på Fiji talade om detta och sade «Hat är ett gift som kommer in i mänskliga relationer. När det väl kommit in kan det ta årtal att få det ur systemet. Det är allas vår uppgift att spåra upp raskanslornas avlingsplatser och utsätta dem för Guds kärleks renande ande.»

ENGELSKA FACKFORENINGSMAN

som startat en aktion kallad *Handling 75* (se *Ny Värld* i Bild nr 7—8) lancerade en ny etapp i sitt program för Storbritannien vid ett möte i Westminsterteatern i London i oktober. Bl a rapporterade programmet i en förstasidesartikel i *Daily Telegraph* där det beskrevs som «en kampanj som fackföreningsmän startat för ett år

sedan för att få tillstånd en verklig förändring av attityderna hos människor inom industrin och det politiska och ekonomiska livet.»

«Vårt svar till pundets fall måste bli att vi börjar en pånyttfodelseprocess som går genom hela vårt land,» hävdade dessa 250 fackliga företrädare enligt tidningen *Waterfront and Industrial Pioneer* som refererar en ny deklaration som dessa män utfärdade i vilken de säger

«Under de senaste 12 månaderna har otaliga människor blivit medvetna om faran för ett ekonomiskt sammanbrott. Därför har de gjort uppoffringar för att agna ett år åt Storbritannien i stället för ett år åt sig själva. Under detta år har man också sett hur ett samarbete mellan fackföreningsrörelsen, regeringen och industrin har börjat fungera. Inflationströmmen har börjat vända. Man har noterat ett år med relativ fred på arbetsmarknaden.

Men arbetslösheten är alarmerande, pundets svaghet kan inte tolereras, de valdiga penninglånen och bristen på en adekvat malsättning för landet och för världen representerar ett allvarligt hot mot våra återhämtningssträvanden. Vintern 1976/77 blir därför en förpliktande tid då det inte räcker med att som enskilda och som folk bara tanka på att överleva. En pånyttfodelseprocess måste börja i hela vårt folk.»

BLAND NORSK UNGDOM

cirkulerar för när ett uttalande som innebär en personlig förpliktelse till en ny livsstil. Den bär rubriken *Framtiden — vårt ansvar*. I uttalandet sägs det bl a «Vi behöver en ny livsstil som inte smutsar ner och föröder. Vi vill motarbeta nerskrapningen både i våra omgivningar och våra egna sinnen. Vi måste lära oss att älska människorna och använda tingen, icke älska tingen och använda människorna.»

FRANK BUCHMANS HEM

i staden Allentown i Pennsylvania har inköpts av ett historiskt sällskap, Leigh County Historical Society. Syftet med förvärfvet är att hemmet skall användas för «att ge människor möjlighet att leva sig in i hans ideal för mänskligheten», sade sällskapets ordförande, dr Mahlon Hellerich, i en intervju med tidningen Allentown *Evening Chronicle*.

Ung aktion i Skottland

«Vi kommer från 15 länder och 4 kontinenter. Vi representerar svarta och vita, rika och fattiga. Alla  r vi f dd  i mitten av detta århundrade och vi är intensivt intresserade av hur vår värld skall utvecklas fram mot  r 2000.»

De som sager detta är ett 20-tal ungdomar som trafades i Caux i Schweiz under sommaren. Där beslut de att tillsammans göra en insats för moralisk upprustning och att vara redo att tillsammans satta in var de bäst kunde behovas i världen. I gruppen ingår även några svenska ungdomar, Eva Lindroos från Savar utanför Umeå och Gunnar Soderlund med sin schweiziskf dd  maka Sylvie samt ungdomar från Danmark och Norge.

«Vi anser att det  r munga ting som måste forandras. Men hellre än att protestera vill vi lära oss att relatera vår egen erfarenhet av forändring, även den allra minsta, till en v rldssituation som forandras snabbt. Vi vill enrollera vår egen generation för att med m nsklor i alla åldrar ta itu med sådant som hat, beg r, fruktan och vald och göra demokrati och frihet till realiteter. Vi tror att varje mänskliga själv kan valja att forandras och bli en fri m nskla.»

Dessa rader  r hamtade ur en deklaration som ungdomarna avgav innan de f r till Skottland dit de inbj dits till gruvdistriktet vid Fife, till Glasgow och Aberdeen, där de  r gaster vid The Gaelic Mod, highlandkulturens  rliga festival.

De befann sig då på Tirley Garths konferenscentrum i Mid-

landsomr det i England och framförde där i sketcher, musik och ord vad de hade på hjartat f r en talrik publik från trakten. Detta framforande gjorde ett djupt intryck på de närvärande. En av  horarna sade: «De enkla sanningar ni givit oss del av  r sådant som kommer att vinna framtiden. Låt ingen avleda er från det raka sätt på vilket ni talar om behovet av mänskors forändring, om hur Gud ger tillfredsställelse och en bestämmelse som ersatter tomheten.»

Ta det roligt

Forts från sid 9

vill ha lite mer f r i kal lär vi oss att svara: «Nej tack, jeg er forsynt!» Detta betyder visserligen bara att vi natt vår mages

mattnadsm tt, men vi f r lite språk- och karaktarsfostran på kopet.

Apropos mat — visste ni att norrmannens tuffhet sitter i ett grått, fyrkantigt foremal som kallas matpakke? ( ven benämnd niste, vars språkliga härledning ingen klargj rt f r mig).

Smorg spapperets prassel följer oss overallt. Inga milj forst rande plastpåsar eller undanl dande Glad-Pack kring smorg sarna. Men lunch i fickformat för alla overallt. Fiskare, snickare, aff rsfolk, professorer och skolbarn har den med sig hemfr n. Kompositionen av innehållet är fri, men på minst en av dessa mackor måste det ligga brun ost. Helst Ekte Gjeitost, men annars den bleksota variant som vi i vårt svenska oforst nd så ofta kallar getmesost.

Efter munga upprepade besök i broderlandet har jag kommit till den slutsatsen, att i matpakken ligger Norges styrka, mer än i framtida oljemiljarder. Man vet vad man har — men inte vad man f r — att bita i.

INFOR JULEN

Bocker Abacka av Gunda Sjogren 32 -

Stillhetens dynamikk (norska) av prof Spoerri 20 -
(finns nu också på engelska, tyska och franska)

Grammofonskiva Heliga Birgitta EP 14 -

IDE OCH KULTUR

Sveavagen 34, 111 34 Stockholm — Postgiro 70 98 70-0

10% RABATT OCH GRATIS PROVFLASKA* PÅ GAMLA GODA BIOCICAL!

Järn, B- och C-vitaminer i flytande form
med dosering utan kladd, som drageer samt
Barn-Biocical

* 10% rabatt t o m november 76 och prov-
flaska så långt lagret racker

Saljs i halsokostaffarer
Marknadsfors i Sverige av Naturprodukter,
Box 94, 701 02 Orebro

V g sand mig gratis provflaska samt ersatt mina
portoutlagg Jag textar

Namn _____

Adress _____

Postnr- _____ adress _____

EINAR

BÅTPLANER?
Rådfråga
Båt-PONTUS
Goteborgs
Frihamn
Tel: 031-51 07 04

Båt
PONTUS